

Naše slike.

Fracassinijev Pogreb sv. Lovrenca je posnet po freski v rimski cerkvi San Lorenzo fuori le mura. Ta bazilika iz prve krščanske dobe je velezanimiva po svoji arhitekturi. Ko so jo pod Pijem IX. restavrirali, je dobil mladi Fracassini nalog, da jo okraši s freskami. Lepi ciklus, ki se vrsti na obeh straneh velike ladje, sicer nikakor ni v soglasju z značajem stare bazilike, a slike so krasne in elegantne.

Tatovi slik so v zadnjem času dvignili mnogo strahu. V pariškem Louvru je nekdo ukradel Leonarda da Vincija slavno Monno Liso in je šel z njo po svetu, Bog ve kam. Vkljub najpridnejšemu zasledovanju niso mogli dobiti ne tatu ne slike. Tudi v Florenci je izginila znamenita Madonna iz muzeja San Marco, koder je bil nekoč dominikanski samostan, znan po milih slikah ponižnega br. Angelica da Fiesole. To sliko, ki jo prinašamo na str. 45, pa so zopet našli in bodo najbrže bolje stražili ta dragoceni zaklad iz 13. stoletja. Posebno ljubek je Jezušček, pravi tip Angelicove naivne pobožnosti.

S pretresljivim realizmom nam slika Malczewski trpljenje nesrečnih izgnancev v sibirski mrzle pustinje (str. 61). Ruska vlada je odposlala četo „nevarnih elementov“ v Sibirijo. Med njimi so inteligentni ljudje, ki so dosegli toliko stopnjo omike, da se je zdela policiji nevarna. Brez sodnega postopanja, kar kratkim administrativnim potom, ki ne pozna nobenega zagovora in priziva, jih je vlada iztrgala iz njihovih družin. V temni noči so prišli po nje, jih uklenili, in čez nekaj dni poslali proti azijski meji. Od tam se začne tužno potovanje. Peš morajo hoditi po več tisoč milj, da pridejo na kraj svojega pregnanstva.

Kranjski deželni odbor je razvil živahno delavnost za gospodarsko povzdigo naše domovine. Danes prinašamo dve sliki, ki nam kažeta kraje, svetu odprte po novih cestah. (Str. 60 in 61.) Priobčili bomo še več slik z opisi.

Oltar sv. Frančiška v frančiškanski cerkvi v Ljubljani. Leta 1909. je obhajal frančiškanski red sedemstoletnico svojega obstanka. Pri tej priliki je sklenil tretji red svojemu očaku, svetemu Frančisku, postaviti nov, monumentalen oltar in je nabral večino proračunjenih troškov. Načrt je naredil višji stavbni svetnik, pl. Vancas, kamnoseško delo je prevzel g. Alojzij Vodnik, ki se je vestno držal načrta, uporabil predpisani material in z izredno natančnostjo izvršil celo delo. Podlaga oltarja je temna, nastavek vedno svetlejši. Arhitekturo tvori dalmatinski marmor slonokoščene barve, v njo so vložene temnejše plošče; kanelirani stebri so iz solnograškega marmorja, baze in kapiteli iz karare, podložki rdeči. — Posebno pozornost vzbujajo sohe in relief vrhu altarja. Sohe predstavljajo patrona tretjega reda: sv. Ludovika kralja, ki drži v roki trnjevo krono, katero je prinesel iz Sv. dežele; potem

K. PL. HÖTZENDORF.

sv. Elizabeto z rožnim čudežem. Obe sohi sta mojstrsko delo akad. kiparja, g. Iv. Zajca, ki je vлил vanjo vso svojo umetnost: visoka postava, histor. kostumi, krasna draperija, v obrazih plemenita aristokracija in askeza. Kdor se ozre na podobi, bi komaj verjel, da sta izklesani iz mrzlega marmorja. Relief vrhu oltarja predstavlja dva ljubka in sloka angela, ki nosita frančiškanski emblem. — Kar je oko obrazu, to je oltarju slika. Kdo bo slikal podobo? Na pomoč je prišla Federer-jeva knjižica „Der heil. Franciskus“, katera objavlja pet Frančiškovih slik iz čopiča Fritza Kunz, slikarja v Monakovem, ki se je mudil več mesecev v Umbriji, rojstni deželi sv. Frančiška, in študiral ondi tipe, da si ustvari model za sv. Frančiška. Delo se je izročilo torej Kunzu, ki je mojstrsko rešil svojo nalogo in naslikal stigmatizacijo na popolno originalen način z izredno tehniko in koloritom. Iz Zveličarjevih ran lijo žarki na Frančiškovo telo; Frančišek prejme petere rane, ki zažare v čudovitem ognju. Podoba dela velik vtis in je v obče priznana kot umetno delo prve vrste. Tabernakeljeva vratca je po Vancashevem načrtu mojstrsko izdelal g. Iv. Kregar.

Najmlajši naročnik „Dom in Sveta“ je litterarum studiosus Charles Felix iz Alexandrije, sin slovenske matere od Sv. Lucije ob Soči in francoskega očeta, v šoli in doma odločno po katoliško in fino po francosko odgojen. Zadnje velike počitnice, 5 mesecev, je preživel v slovenski domovini svoje mamice. Naučil se je igranja slovenskega jezika in na pamet celo vrsto najlepših naših poezij: Levstikove otroške pesence, Valjavčovo legendo „Od nebeške gloriije“, Gregorčičevega „Veselega pastirja“ in „Pogled v nedolžno oko“. Slika nam predstavlja dečka napravljenega za prvo sv. obhajilo, katero je lani prejel v cerkvi sv. Jožefa v Ramlih.

V višjih vojaških krogih se je izvršila izpremembra, ki je v vsej javnosti zbudila veliko pozornost. Načelnik avstrijskega generalnega štaba Konrad pl. Hötendorf se je moral umakniti in je bil imenovan za armadnega nadzornika. Vzrok temu je iskati v nesoglasju, ki že dalj časa vlada v odločilnih krogih glede zunanje politike. Italija je pripravljena na vojsko z Avstrijo. To nam jasno kažejo utrdbe proti naši meji, razporedba italijanskih vojnih oddelkov in tudi odkriti glasovi italijanskih časnikov in politikov. Zato je smatral načelnik generalnega štaba za svojo dolžnost, da temu primerno tudi Avstrijo zavaruje proti Italiji. Utrjuje se meja, v Primorje je prišlo mnogo vojaštva, tudi Vipava dobi težko topništvo. Zunanji minister grof Aehrenthal pa se je temu uprl, češ da to draži našega sosedazaveznika. Načelnik generalnega štaba se je moral umakniti zunanjemu ministru. Na njegovo mesto je imenovan Blaž Schemua, katerega oče je bil rojen v gorjanski občini (Žemlja). Novi načelnik generalnega štaba že dolgo slovi kot prvak v vojnih zadevah.

BLAŽ SCHEMUA.